

Cumhuriyet Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Dergisi
Cilt: VII / 1, s. 431-434
Haziran-2003-SİVAS

12 Eylül 2002 tarihinde Sivas'ta yapılan "Barış İçin Diyalog: Dinlerin Bir Arada Yaşamaya Katkısı" adlı Uluslararası Sempozyum Münasebetiyle

DEĞERLENDİRME

Talip ÖZDEŞ

Anahtar Kelimeler: Barış, Diyalog, Dinler, Yaşam

ABSTRACT

From the very beginning of history humanity has witnessed the periods of wars and conflicts as well as peace. Although most people have been against wars and conflicts, these events sometimes surround man and society from all directions and do not leave a way out to escape. But this situation does not mean that man has no influence on the events taking place on the surface of the world. Everyone is responsible for his/her intentions and acts and has an effect on writing history. Thus the situation of those who put cruelty, conflict and hatred in the foundation of their relations with the others will not be the same as of those who put justice, peace, mutual understanding, love and tolerance in the centre in the presence of God and in history.

The facts and events, which our world is witnessing today, have increased the importance of establishing good dialogues among people and societies with various religions, cultures and civilisations by bringing forward the superiority of law, democracy and peace. That is why, the symposium held in Sivas on September 12, 2002, which was organised by the Presidency of Cumhuriyet University in association with the Faculty of Theology, has been a good example of these dialogues. We believe that the message of peace, tolerance and love was given to all humanity from Sivas, which was one of the important cities in Anatolia during the Seljuk and Ottoman periods and is the place where the foundations of the Turkish Republic were laid.

Tarihin başlangıcından beri insanlık dünyası barış dönemlerine şahit olduğu kadar savaş ve çatışma dönemlerine de şahit olmuştur. Dünyada insanların büyük çoğunluğu savaş ve çatışmaların karşısında olmasına rağmen, bazen bu durumlar insanları ve toplumları her yönden kuşatır ve kaçmaya bir yol da bırakmaz. Ancak bu durum, fert ve toplumların bu tip olayların meydana gelmesi ve şekillenmesi üzerinde hiçbir etkilerinin olmadığı ve onların sadece tarih makinesinin şuarsuz dişlileri oldukları anlamına gelmez. Fert veya toplum, bir şekilde hayatın akışına

müdahale etmekte ve tarihin yazılmasına belli derecelerde katkıda bulunmaktadır. Başkaları ile ilişki ve muamelelerinin temelinde zulmü, zıtlaşma ve çatışmayı koyanlarla; adaleti öne çıkararak karşılıklı anlayış, barış, sevgi, tolerans ve yardımlaşmayı merkeze alanların durumları Allah'ın katında ve tarihin önünde aynı olmayacaktır.

Dinlerin kültür ve medeniyetlerin oluşumunda önemli fonksiyonlar icra ettiklerinin kabul edilmesi, bazılarının iddia ettikleri gibi onların diyalektik bir bakış açısıyla zorunlu olarak düşmanlıkları ve çatışmayı teşvik edeceği anlamına gelmez. Dikkatli bir gözlem, problemin kaynağının dinin özünde olmayıp, insan ve toplumların dine yaklaşımında, onu gayesinden uzaklaştırıp çarpıtmalarında ve çoğu defa dinin politik ve ekonomik amaçlarla istismar edilmesinde olduğunu gösterir. Asıl olan şey, saldırganlık, tecavüz, hak-hukuk ihlali ve terör gibi durumların ne dinler ve mezhepler, ne de bir takım bahaneler ve ideolojik nedenlerle taraftar bulamamasının gerekliliğidir. Saldırganların belli bir dine mensubiyetleri, onların yaptıklarından doğrudan dinin kendisinin sorumlu tutulmasını gerekli kılmadığı gibi, onların saldırılarını dîni veya ideolojik slogan ve söylemlerle kamuflaj etmeye çalışmaları da saldırıların arkasındaki çıkar ve tahakküm hesaplarını, ihtirasların kamçılıdığı menfur emelleri gizleyemez.

Bugün dünyamızın içerisinde bulunduğu gerçekler, farklı din, kültür ve medeniyetlere sahip insanlar ve toplumlar arasında hukukun üstünlüğünü, demokrasiyi ve barışı öne çıkaran diyalogların kurulmasının önemini daha çok artırmıştır. Bu bakımdan Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü tarafından İlahiyat Fakültesinin de katkılarıyla 12 Eylül 2002 tarihinde Sivas'ta yapılan “Barış İçin Diyalog: Dinlerin Bir Arada Yaşamaya Katkısı” konulu sempozyum, gerek Cumhuriyet Üniversitemiz açısından ve gerekse birçok medeniyetin beşiği olmuş, farklı etnik yapı, dini köken ve kültürden gelen insanları bağrında yoğurmuş Anadolu'nun merkezi, Selçuklu Devletine başşehir olmuş, Osmanlı Devleti'nin önemli şehirlerinden biri haline gelen, İstiklal Harbinde Sivas Kongresine ev sahipliği yapan ve cumhuriyetin temellerinin atıldığı şehrimiz için fevkalade önemli olmuştur. Sempozyumun amacı, Sivas'tan bütün dünyaya bir barış mesajı sunmaktı ve bu konuda başarı kazanıldığına inanmaktayız.

Uluslararası çaptaki bu sempozyuma T. C. Diyanet İşleri Başkanı yanında Hıristiyan, Musevi ve Hint dinlerine mensup temsilciler de katılarak değerli tebliğlerini sunmuşlardır. Sunulan tebliğlerde insanlar ve toplumlar arasında dini gerekçeler veya değişik görünüşler altında ortaya çıkan, çoğu defa temelinde politik, ekonomik vb. çıkarların yattığı çatışma ve savaşların birçok yıkıma, ihlallere, masum insanların ölmesine yol açtığı, problemlerin kavga yapılmaksızın hukuk zemininde ve uygarca çözümlenmesinin gereği ifade edilmiş; insanı yaşamın kaynağına bağlayan, onun mutluluğunu amaçlayan ve esas itibarıyla hayatı ulvi gayeler doğrultusunda yönlendirmesi gereken dinlerin barışı, hoşgörüyü ve insan sevgisini ve top yekun evrensel değerleri öne çıkararak söz konusu çatışmaların önlenbilmesinde önemli bir fonksiyon icra edebileceğine vurgu yapılmıştır. Dinler-arası diyalogun, dinlerin birleştirilmesi veya birinin diğeri içerisinde eritilmesi faaliyeti olmayıp, dünyayı ilgilendiren her türlü sorun hakkında konuşmak, çözüm yolları aramak ve bu

çözümleri hayata geçirmek için işbirliğine gitmek vesilesi olduğu ifade edilmiştir. Genel olarak sempozyumda konu etrafında ortaya konulan görüşleri ve yapılan değerlendirmeleri aşağıdaki şekilde kısaca özetlemek mümkündür.

Medeniyetler ve dinler arasında örülmüş duvarların ve ön yargıların yıkılması, mahiyet itibarıyla yaratıcı ve hamuru aynı olan insanlar arasında birlikte yaşama kültürünün gelişmesi ve barışın sağlanabilmesi için, farklı din mensupları ve temsilcileri arasındaki karşılıklı diyalog ve saygı ortamının oluşturulmasına, insan ve toplumların birlikte yaşama isteğine dayalı bir uygarlığın kurulması yönünde teşvik edilmesine büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Bu faaliyetler, insanoğlunun kısa vadeli çıkarlarına öncelik vererek Yaratıcının kendisine hediye ettiği en önemli donanımlarından biri olan sağduyuyu terk edip birbirine düşman kesildiği dünyamızda, insanın kendi aslını arayışı ve ilahi iradeye dönüş çabası olarak değerlendirilmelidir. Dinsel kisvelere büründürülmüş ve dini unsurlarla süslendirilmiş menfaat savaşları, sadece insanoğlunun gelişmesini durdurmamış, çok yönlü kalıcı tahribatlara da neden olmuştur. Farklılıkların dünyanın bir zenginliği olarak kabul edilmesi, insanları birbirinden ayıran duvarların yıkılması için çaba harcanması, birlikteliğin altınının çizilmesi yerine özellikle politik gücü ellerinde bulunduranlar ve onların dümen suyunda dönenler tarafından dinler ve medeniyetler arasındaki farklılıklara vurgu yapılması ve husumetlerin kışkırtılması hiçbir zaman için insanlığın yararına olmamıştır.

Şüphesiz insanın temel niteliklerinden biri de inanma, bağlanma, sığınma ve güvenme, yani din duygusuna sahip olmasıdır. Canlılar dünyasında sadece insan değerler sistemi oluşturma ve bunu bir iman kaynağına bağlanarak yapma zaruret ve kabiliyetindedir. İnsanlar hem bir dine inanıp bağlanmaya devam edecekler hem de farklı gruplara mensup kişiler olarak beraber yaşayacaklardır. Din, bir bakıma hayat tarzı ve yaşama stili olduğuna göre, insanların birbiriyle ilişkilerinde de çok önemli etkiye ve belirleyiciliğe sahiptir. Gerçek din, insanın Yaratıcısına bağlanarak hayvani yönünü aşmaya ve ilahi yönünü gerçekleştirmeye çalışmasıdır. Tarih boyunca bütün peygamberler, ahlak önderleri ve büyük mütefekkirler dinin bu özünü teyit etmişler, onun iman, ahlak ve hukuk boyutundaki evrensel hükümlerinin aynı kaynaktan fışkırdığına vurgu yapmışlardır. Ancak gerek insan yapısından kaynaklanan zaafılar ve gerekse tarihi seyir içerisinde değişik coğrafyalarda ortaya çıkan farklılıklar nedeniyle temel ilkelerin unutulması veya çarpıtılması gibi durumlar meydana gelmiş, dinin özünden uzaklaşmıştır. Din, nefreti ve korkuyu besleyen, süfli çıkarlara hizmet eden politikalara bulaştırılmamalı, insanların birbirini tanıyıp anlaması için düşmanlıklara sebep olan taassup ve önyargılar terk edilmelidir. Evreni ve insanı yaratan Allah, ona kendi ruhundan üflemiş, onu yaratılış misyonuna uygun yeteneklerle donatmıştır. Sonuçta her insan, Yüce Yaratanın bahsettiği güzelliklerinden bir parça taşımaktadır. Yeryüzü, Allah'ın yarattığı güzel bir bahçe gibidir. Nasıl ki bir bahçede çok değişik renk, şekil ve kokuda, farklı tatlara sahip çiçekler, meyveler ve bitkiler varsa, yeryüzünde de değişik inançlara sahip farklı yapılarda insanlar ve toplumlar vardır. Allah insanları farklı yaratmıştır. Allah dileseydi, bütün insanları tek bir ümmet yapardı. Şüphesiz onları yargılayacak olan, iman ve amellerinin karşılığını eksiksiz verecek olan da O'dur. Tüm insanlar, hangi

434 “Barış İçin Diyalog: Dinlerin Bir Arada Yaşamaya Katkısı”

milletten olursa olsunlar, hepsi insanlık ailesinin birer üyesi olarak birbirini karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörüyle kabullenmek durumundadırlar. Bu diyaloglar, şeytani güçlerin zorbalıklarını artırma yönündeki gayretlerinin arttığı, birçok yönlerden ağır tehditlere, ahlaki, hukuki, sosyal, ekonomik vb. yıkımlara maruz kalan dünyamızda, insanları eşsiz hazineleri olan inanç mirasından yeterince yararlanmaya bir davettir. Soğuk, samimi bir sevgi ve saygıdan nasibini almamış sade bir hoşgörü, istenileni gerçekleştirmede yeterli değildir. Ara sıra değil, fakat sürekli olabilecek bir diyalogun sağlam zeminlerini oluşturmak zor olmamalıdır.